

Szegediek az olasz határon.

— *Epizód a doberdói hatalmas harcokból.* —

(Saját tudósítónktól.) Az olasz határról jön a vonat. Zug, zug, zakatolnak a kerekek és tompán dübörög a föld az ércóriás súlyos léptei alatt; olyan szédítő, olyan különös érzés kinez bennünket, amig zuhanva vágódunk bele vonatunkkal a fekete, esős éjszakába. Szürke, piszkos esőcseppek monoton egyhangúsággal verik a kupé félig leeresztett, füstös ablakát, amelynek homályos tükrében tétován imbolyog, táncol az olajlámpa sápadt, halovány reszkető világa s kavargó hideg szél vágja be az ablakon az ázott földek szagával telített, párásan nyirkos levegőt. Távoli falvak tüzeinek csillanásában az élet szava szól hangtalan beszéddel és táncoló tűzszikrák sűrűnek az irdatlan éjszakába zuhanó vonat után, míg rájuk nem nyomják halotti csókjaikat a lehulló esőcseppek. Benn a kupében kemény viharokhoz szokott, komoly férfiak ülnek; ezek megtértek már a végtelen utról, hol ezerszer látták a Halál vad, erőszakos, elsápadó csókját közelükben elcsatanni. Magukba süppedten hallgatnak a megpróbált szívű emberek; néha felriadnak egy-egy erősebb zökkenésre és lassan, nehezen eszmélve néznek szét a füstös homályban; talán újra közelükben dörögnek az ágyuk és attól rengett meg lábuk alatt a föld? És a vonat csak zuhan előre: minden pillanat közelebb hoz bennünket Szegedhez, ahová négyen is igyekszünk.

Egy negyvenhatos főhadnagy; három érem díszíti a mellét és egyik legkiválóbb hőse a jóhírű szegedi ezrednek, rágyújt kialudt szivarjára és csendesen beszélni kezd, kinyíló, őszinte szívvel, az emberekről, a hősekről és arról az ismeretlen helyről, ahova csak álmaink szállnak el néha. Amikor észreveszi, hogy jegyzem, amit mond, megkér udvariasan, ne irjam ki a nevét, ugysem az itt a fontos, hanem a kadét és Tormianó Giaconda.

Ének az esős éjszakában.

— Hofbauer Pál a kadét neve és igen sokan ismerik Szegeden, ahol két év előtt egyik legkedveltebb tagja volt az aranyifjúságnak — beszélte el a főhadnagy. Julius 20-án megbízást kapott a parancsnoktól, hogy kémlelje ki csapatával a mi állásainktól oldalt elterülő erdőséget, nem fészkeltek-e be magukat az olaszok s nem várhatunk-e onnan másnapra oldaltámadást? Ezen a napon ugyanis rendkívül heves harcok után sikerült a doberdói fensiktől nyugatra elterülő magaslatról elűzni az ellenséget és megszállni a magaslat egész keleti oldalát, az erdőségig. Arra azonban, hogy bizonyosan megállapítsuk, miszerint az erdőségből is visszavonultak-e az olaszok, heves támadásunk következtében, vagy pedig ott meghúzódtak-e, nem volt már időnk. Ez a feladat így egyike volt a legveszedelmesebbeknek, mert hiszen a kis csapat nem tudta, melyik pillanatban akad ellenségre a nagyobb kiterjedésű erdőségben.

Esti tíz órakor indult el veszedelmes útjára a kis csapat Palika (így hívta az ezredben a pucertól kezdve mindenki) vezetése mellett. Az égen setét felhők usziak; ez volt az egyetlen, ami hasznára volt vállalkozásában a csapatnak. Az untalan, ötpercenként megeredő esőt — azt hiszem — szívesen elengedte volna valamennyi. Hasukon csuszva, néstelenül közeledtek a vakmerő emberek az erdőséghez, amelyben az olasz csapatokat gyanították. A kezek kissé remegve, de mégis erősen szorították a fegyvert és saszemekkel néztek előre a sűrű sötétségbe. Végre beértek az erdőbe. Riasztó, szíveket megrengető halotti csend fogadta a próbált szívű, erős férfiakat. Falevél sem mozdult a halálos csendességben. Így értek el körülbelül az erdő közepéig, mikor a közeli tisztásról halvány fény sugarat pillantott meg Palika, a kadét. Intett

csapatának s dobogó szívvel kuszott előre néhány lépést. Kis erdei kápolna ablakába állított gyertya fénye mellett sötét tömeg előtt térdeplő fiatal nőt pillantott meg. Éppen közelebb akart kuszni, hogy megláthasson mindent, mikor nagyon finom, halk, szinte siró hangon halotti éneket kezdett a görnyedten térdeplő nőalak. Bus, zokogó melódiák szálltak szívetlőpő fájdalommal ajakáról, hogy Pali kadét szinte elfeledte küldetése célját, fontosságát. Felugrott rejtekéből; odasietett az éneklő leányhoz és megszólította:

— Ki vagy? Mit keresel itt?

Riadtan nézett fel a lány, aztán felszökött térdeplő helyzetéből.

— Tormiano Giaconda vagyok s ez... itt... az apám. Megölték azok... odaát!

— Miért?

— A ti kémetek volt. Most itt van. Oda akasztották fel... arra az ágra!... Jaj, nektek odaát!

Setéten csillantak meg a szép fiatal lány szemei és a finom, erős kis kezek ököibe szorultak:

— Akarsz bosszút állni az apámért?

— Én katona vagyok. Csak parancsra cselekedhetem.

— De én mindent tudok róluk. Tudom, hol állanak, mennyien vannak, mit akarnak. Mindent tudok.

Pali kadét gondolkozott és megadta a jelt csapatának. Pár perc múlva ott álltak az emberei, mind.

Tizenöt ember egy század olasz ellen.

A lány csillogó szemekkel nézett szét a csapat láttára, aztán Pali kadét felszólítására beszélni kezdett:

— Ezer lépésnyire innen állnak az olaszok. Közvetlenül a szélén az erdőnek. Egy század van fenn a magaslaton. A többi már elvonult és ezek hajnalban ellenetek indulnak, hátulról. Meg akarnak kerülni benneteket. Egy másik rész szemben fog támadni.

— Honnan tudod?

— Hallottam, amikor megbeszélték. Itt benn voltak a kápolnában és én itt sirtam kinn, az apám holttestén. Ők nem láttak engem, mert amikor kijöttek, befutottam az erdőbe. De hallottam mindent. Utánuk mentem és láttam, hol álltak meg. Ha akarjátok, elvezetlek benneteket.

Pali kadét gondolkozott egy pillanatig, aztán kiadta a parancsot:

— Három ember futólépésben visszamegy a csapatunkhoz, segítséget kér s mi addig közelébe kuszunk az olaszoknak és visszatérve ide megvárjuk csapatainkat, hogy megtámadhassuk őket.

A három ember futólépésben indult vissza s a tizenöt ember óvatosan ment előre. Elöl mindenütt a lány. Egy negyedóra telhetett el, mikor ritkult az erdő s a kis csapat saját szemével győződhetett meg róla, hogy igazat mondott a lány. Az erdő első fánál puskájára támaszkodva kémlelt előre a kiállított olasz őr. Pali kadét éppen kiadta a parancsot, hogy mehetnek vissza, amikor az egyik ember megbottlott egy kiálló tuskóban s hosszában végig esett az ázott haraszton. Esés közben ujjai megnyomták a mánnlicher felhúzott ravaszát és nyomán dördülés remegtette meg a levegőt. A következő pillanatban megingott az olasz őr és hangtalanul végig esett a földön.

Idegizgató pillanatok következtek. Pali kadét megdermedten bámult egy pillanatig előre, aztán kiadta a parancsot:

— Fel a fákra, aztán gyorstűz!

Mire a megriadt olaszok felugráltak, katonáink már a fák tetejéről ontották rájuk a gyilkos tüzet. Az olaszok nem tudtak hirtelen fedezéket találni, a lövések irányával sem voltak teljesen tisztában, a gyors puskatűz pedig teljesen megtévesztette őket. Pár percig vak-tában belelövöldöztek az üres levegőbe és az erdőbe, aztán, hogy a tűz nem szűnt, sőt erő-

södött, eszük nélkül ugráltak fel állásaikból. Hiába hangzott a tisztek parancsszava, a katonák az alig derengő világosságban mindenüket eldobálva menekültek a gyilkos tűz elől. Mire a csapataink megérkeztek, az olaszok már elhagyták a hegytetőt.

Amint hajnalodott, összeszámláltuk az olasz sebesülteket és halottakat, akiket szintén hátrahagytak a menekülők. Huszoneggyen voltak összesen, a mi részünkről senki sem sebesült meg. Csak az volt feltűnő, hogy Giacondát nem találták sehol. Eltűnt. Reggel 8 órakor aztán jött az egyik katona jelenteni: a lány, akinek győzelmünket köszönhattuk, holtan fekszik az erdőben. Négy golyó érte; a setétben könnyű volt meglátni az olaszoknak a fehér ruhás, mozgó nőalakot.

Az apjával együtt temették el, katonai pompával s Pali kadétnak egy hét múlva megjött a kitüntetése: nagy ezüst vitézségi érem.

Ezt a történetet egy héttel ezelőtt mondta el a főhadnagy, a vasúti kocsiban, mikor Szegedre utaztam. Kedden, hogy meglátogattam a szegedi tisztkórházat, újra elmondták ezt a megható, kedves epizódját a nagy háborúnak. Talán nem rójják fel bűnömül, amiért megírtam, úgy, ahogy két hős szájából magam hallottam?

Sipos János.

Oroszország nem köt békét.

— *A дума határozata.* —

Pétervár, augusztus 4. A дума az októbrista és nacionalista pártok központi bizottsága nevében gróf Bobrinszki által benyújtott következő napirendet fogadta el:

A birodalmi дума meghajlik vitéz hadseregünk és flottánk dicsőséges és példátlan teljesítményei előtt. Megerősíti, hogy a hadsereg minden katonai felszerencse ellenére a birodalom egész lakosságában megszilárdította azt a rendithetetlen és egyhangú elhatározást, hogy a hű szövetségeseikkel tovább folytatja a harcot a végeredményig és nem köt békét a teljes győzelem előtt. Kijelenti, hogy gyorsítani kell a győzelmet azzal, hogy a lakosság egyértelműen támogatni fogja az új harci szerek megteremtésére vonatkozó akciót. Kívánja a belső béke megszilárdítását, az egyoldalú politikai küzdelmek megszüntetését és hatóságok jóakaratu minden lojális orosz alattvaló érdekeivel szemben fajra, nyelvre és vallásra való tekintet nélkül. Azt tartja, hogy csak belső egységesség az egész ország és egy teljes bizalmat élvező kormány között vezethet gyors győzelemre s miközben azt a tántoríthatatlan reménységét fejezi ki, hogy a hadseregszállításoknál mutatkozó hiányokat azonnal a törvényhozás és a közhatalom segítségével megszüntetik és a visszaélések elkövetőit törvényszerű szigorú büntetéssel sújtják, bármily hivatali állást töltsenek is be — áttér a napirendre.

Rodzianko, akit 296 szóval 24 ellenében elnökül választottak, beszédet mondott, a melyben kijelenti, hogy a háború Oroszország minden elemét egyesítette egy cél: a győzelem érdekében. Reméli, hogy a pártok között való barátságos viszony a háború után is megmarad.